

Tilannekuva-toimintamalli, yhteistyöllä kohti ymmärrystä ja uudistumista

Jotta yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttavia toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia voitaisiin systemaattisesti käsitellä, on tärkeää lisätä eri toimijoiden yhteistä ymmärrystä tunnistetuista ilmiöistä ja niiden vaikutuksista. Kun yhteinen ymmärrys lisääntyy, voidaan suunnitella toimenpiteitä, joilla muutosten aiheuttamia riskejä hallitaan ja toisaalta osataan optimaalisesti hyödyntää muutosten avaamat uudet mahdollisuudet. Tähän tarpeeseen lähdettiin rakentamaan Hämeen ELY-keskuksen johdolla Yhteisen tilannekuvan toimintamallia.

Hämeen ELY-keskuksen koordinoiman Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston koordinaatioryhmän päätöksellä vuonna 2023 Hämeen alueella pilotoitiin Tilannekuva-toimintamallia kahdella työpajatoteutuksella. Ensimmäinen työpaja toteutettiin verkon kautta toukokuussa 2023, käsiteltäväksi teemaksi verkoston jäsenet äänestivät **"Muutokset yhteiskunnan arvopohjassa, työelämän monimuotoisuuden edistäminen"**. Työpajassa esitettiin verkoston yhteistyötä edellyttäviä toimenpide-ehdotuksia, joita vietiin verkostossa käytäntöön, esimerkiksi yhteistyön tiimoilta Hämeen ELYssä käynnistyi ESR-hanke osaamistarpeiden ennakoointiin liittyen loppuvuodesta 2023, joka vastaa useampaan toimenpide-ehdotukseen.

[Lue uutinen ensimmäisestä Tilannekuvatyöpajasta \(ely-keskus.fi\)](#)

Toisen työpajan teemaksi valittiin "Työn murros ja muuttuva työelämä, tekoälyn hyödyntäminen **kohtaannon edistämisessä**". Teeman valinta toteutettiin Hämeen osaamisen ja ohjauksen verkoston jäsenille suunnatulla äänestyksellä, jonka vaihtoehdot oli valittu aiemmin koordinaatioryhmässä käyttyjen keskustelujen ja verkoston esiin nostamien teemojen perusteella. Työpajatoteutus järjestettiin marraskuussa 2023 kahdessa osassa Ammattiopisto Tavastian kanssa yhteistyössä, Teknologiatistain yhteydessä ja hybridimallisella työpajatyoşkentelyllä Tavastian kampuksella.

[Lue uutinen toisesta Tilannekuvatyöpajasta \(ely-keskus.fi\)](#)

Hämeen osaamisen ja ohjauksen verkoston koordinaatioryhmä totesi vuoden 2024 suunnittelussa Tilannekuva-toimintamallin pilotoinnin onnistuneen ja toimintamalli halutaan jatkaa, joten tänä vuonna järjestetään kaksi työpajaa ajankohtaisten aiheiden ja ilmiöiden ääreltä, teemat äänestetään verkoston jäsenten toimesta. Työpajat tarjoavat ainutlaatuisen mahdollisuuden keskustella vapaasti yhdessä ajankohtaisista teemoista ja jakaa parhaita käytäntöjä Hämeen alueen toimijoiden kesken, hämmästellä yhdessä osaamisen ja ohjauksen tiimoilta esiintyviä ilmiöitä ja trendejä sekä luoda yhteistä tilanneymmärrystä ja tilannekuva, joka ohjaa toimintaamme arjessa.

Vuoden 2024 ensimmäinen työpaja järjestettiin tiistaina 26.3.

Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston jäsenet äänestivät työpajan teemaa kolmesta eri vaihtoehdosta

- Kansainvälinen osaaminen ja sen hyödyntäminen
- Laaja-alainen osaaminen 2030-luvulla
- Tiedolla johtaminen, Hämeen alueen yhteisen ennakointialustan tietosisällöt ja tietotarpeet.

Yhden äänen enemmistöllä voiton vei teema: Tiedolla johtaminen, Hämeen alueen yhteisen ennakointialustan tietosisällöt ja tietotarpeet. Näin ollen vuoden 2024 ensimmäinen tilannekuvatyöpaja järjestettiin verkon välityksellä ti 26.3. yhteistyössä Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli - hankkeen (ESR+) kanssa. Lue lisää hankkeesta [tästä linkistä \(ely-keskus.fi\)](#)

Tilannekuvatyöpajassa kuultiin aluksi kolme mielenkiintoista puheenvuoroa liittyen tiedolla johtamiseen ja ennakoointiin, jonka jälkeen työpajaosuudessa kartoitettiin, millaista tietoa tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoinnin tueksi osallistujat keräävät, tuottavat ja tarvitsisivat. Työpajan tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää suoraan hankkeessa kehitettävän yhteisen Ennakoinnin - tietoaalusta kehittämistyöhön.

Tiedolla johtaminen, Hämeen alueen yhteisen ennakointialustan tietosisällöt ja tietotarpeet

Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston Tilannekuva - työpaja

TI 26.3. KLO 13-15 /
TEAMS

Tilaisuuden avaus - Antti Rajala, Hämeen ELY-keskus

Esavoennakoi.fi, esimerkkinä Etelä-Savon tilanne- ja tulevaisuuskuva
- Hanna Kautiainen, Etelä-Savon maakuntaliitto

Elinvoimakatsaus - Jukka Lidman, Hämeen liitto

Työmarkkinasignaalit - Satu Karevaara, Hämeen TE-toimisto

Tauko

Johdatus työpajatyöskentelyyn, Christian Granlund, Hämeen ELY-keskus

Työpajatyöskentely Miro-alustalla

Työpajatyöskentelyn tuotokset ja yhteenveto

Työpajan tuotokset ja tulokset julkaistaan verkoston Howspace-alustalla sekä Hämeen ELY-keskuksen tiedotteena.

Tilannekuvatyöpaja toteutetaan yhteistyössä
Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli –hankkeen (ESR+) kanssa.

Kuva: Kuvakaappaus Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston Tilannekuva -työpajan ohjelmasta 26.3.2024.

Kaksituntinen tilannekuvatyöpaja starttasi teeman mukaisilla alustuspuheenvuoroilla. Ensimmäisessä esityksessä Etelä-Savon maakuntaliiton ennakointiasiantuntija Hanna Kautiainen esitteli Etelä-Savon esimerkillistä alueellista ennakointitoimintaa sekä käytössä olevaa ennakoinnin tietoalustaa.

Etelä-Savon ennakoinnissa kerätään, analysoidaan ja jalostetaan maakuntaa, seutukuntia ja kuntia koskevia tietoja selkeään ja ymmärrettävään muotoon. Kautiaisen mukaan tiedolla johtamisen tukemisessa tärkeää onkin juuri merkityksen anto kerätylle tiedolle tai tilastoille sekä tiedon järjestelmällinen analysointi, joka toimii parempien päätösten ja toimenpiteiden pohjana. Työ on hyvin vahvasti verkostotyötä, jossa tietoa jaetaan puolin ja toisin asiantuntijoiden kesken.

Etelä-Savon ennakointiverkostoon kuuluvat muun muassa maakuntaliitto, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot, julkishallinto (ELY, TE, AVI), elinkeinoelämä, kauppakamari, yrittäjät, järjestöt, kunnat, kehitysyritykset, media, kansalaiset. Lisäksi yhteistyötä tehdään valtakunnallisen tason toimijoiden kanssa muun muassa Kansallisen ennakointiverkoston, Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen, Sitran, ministeriöiden (erit. TEM ja OKM), OPH:n, Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan ja muiden maakuntien kanssa.

Tietoa tuotetaan ja kootaan yhteiselle tietoalustalle, joka löytyy osoitteesta <https://esavoennakoi.fi>. Tietoalustalle on koottu paljon erilaista tietoa, joka tarjoaa lukijalle kattavan tilanne- ja tulevaisuuskuva Etelä-Savosta. Sivustolta löytyy ajantasaista tietoa aluekehityksestä, seurantatietoja muun muassa

- väestönkehityksestä
- työllisyydestä
- yritystoiminnasta
- aluetaloudesta.

Lisäksi sivustolle on koottu erilaisia trendejä ja skenaarioita, joiden avulla voidaan hahmottaa myös alueen mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja. Palvelu on tarkoitettu kaikkien Etelä-Savon nykytilasta, näkymistä ja kehityksestä kiinnostuneiden käyttöön. Sivusto on rakennettu ESR-rahoitteisessa aluekehityksen ennakointihankkeessa ja sen ylläpidosta vastaa Etelä-Savon maakuntaliitto. Etelä-Savossa ennakointityötä tehdään vahvasti verkostoyhteistyönä.

Kuva: Kuvakaappaus Etelä-Savon maakuntaliiton ennakointiasiantuntija Hanna Kautiaisen esityksestä.

Toisessa puheenvuorossa saimme tukea tiedolla johtamiseen Hämeen liiton maakunta-analyttikko Jukka Lidmaniilta. Jukka esitteli hyödyllisen tietopaketin kuukausittain päivittyvästä Hämeen alueen nykytilaa kuvaavasta [Elinvoimakatsauksesta](#). Elinvoimakatsauksesta voi valita näkymään kunnan, seutukunnan tai koko maakunnan tiedot, joka sisältää ajantasaisen kuvauksen Kanta-Hämeen (myös Päijät-Hämeen) maakunnan ja kuntien työllisyys-, väestö- ja elinkeinotilanteesta. Tietoa elinvoimakatsaukseen kootaan muun muassa Tilastokeskuksen eri tietokannoista.

Kuva: Kuvakaappaus Hämeen liiton Elinvoimakatsauksesta.

Kolmantena vuorossa oli Hämeen TE-toimiston palvelupäällikkö Satu Karevaara, joka esitteli tilannekuvatyöpajan osallistujille TE-toimistossa käynnissä olevaa Työmarkkinasignaali-projektia. Projektin tavoitteena on kehittää toimintamalli, jonka avulla alueen yrityksiltä ja yrittäjäjärjestöiltä saataisiin kerättyä ja jaettua tietoa entistä paremmin alueellisen työmarkkinatietouden vahvistamiseksi. Näin olisi mahdollista havaita myös työmarkkinoiden heikkoja signaaleja entistä varhaisemmassa vaiheessa ja jakaa tietoa tehokkaammin toimijoilta toisilleen.

Projektissa pyritään mahdollisuuksien mukaa hyödyntämään myös tekoälyä erilaisten työmarkkinasignaalien havaitsemiseen. Lisäksi hankkeen avulla halutaan tarjota myös medialle aiempaa mielenkiintoisempaa ja positiivisempaa työmarkkinatietoutta uutisointia varten. Työmarkkinasignaali-projektin tulokset on tarkoitus yhdistää osaksi Hämeen ELY-keskuksen koordinoiman Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli -hankkeen (ESR+) kehittämissä olevaan tietotalouteen. Projektin yhteistyökumppaneina toimii YLE, Hämeen kauppakamari, Lahden kaupunki, LAB-ammattikorkeakoulu, Yrittäjät, LADEC, Päijät-Hämeen liitto ja Hämeen liitto.

Pienryhmätyöskentely

Työpajan toisella tunnilla käärrettiin hihat ja tutustuttiin Miro-alustaan. Pienryhmätyöskentelyn tavoitteena oli kartoittaa, millaista tietoa organisaatiot keräävät ja tuottavat tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoinnin tueksi. Työskentelyn avulla pyrittiin myös lisäämään tietämystä muiden organisaatioiden tuottamasta tiedosta sekä parantamaan ymmärrystä olemassa olevista tietolähteistä sekä kartoittamaan puuttuuko organisaatioilta jotain tietoa.

Työpajaan ilmoittautuneille lähetettiin ennakokysely, jossa kerättiin tietoa osallistujilta seuraavilla kysymyksillä:

- Ennakoidaanko organisaatiossanne tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita?
- Tallennetaanko osaamistarvetieto johonkin sähköiseen muotoon?
- Minkälaista tietoa tulevaisuuden työelämän osaamistarpeiden ennakoinnin tueksi teillä kerätään/tuotetaan?
- Kuinka usein/milloin tuotatte osaamistarpeiden ennakointiin liittyvää tietoa?
- Jaatteko tällä hetkellä keräämänne tiedon jonnekin?

Ennakokyselyyn vastauksia hyödynnettiin pienryhmätyöskentelyn pohjana Miro-alustalla. Hämeen yhteinen ennakoinnin toimintamalli - hankkeen teknisen asiantuntijan Christian Granlundin johdolla pienryhmät lisäsivät alustalle virtuaalisia post-it -lappuja ja kahdella eri värillä, joissa vastauksia kysymyksiin omien organisaatioidensa näkökulmasta.

1. Mitä osaamistarvetietoa/ennakointia/siihen

liittyvää tietoa kerätään / tuotetaan?

- Mistä tieto saadaan?
- Milloin tietoa kerätään/kuinka usein?
- Mihin järjestelmään tallennetaan (jos)?
- Mihin tarkoitukseen tietoa kerätään?
- Käytetäänkö tietoa hyödyksi?
- Jaetaanko tietoa organisaatiossa sisäisesti tai muualle?

2. Mille osaamistarvetiedolle olisi

lisäksi käyttöä / kiinnostusta?

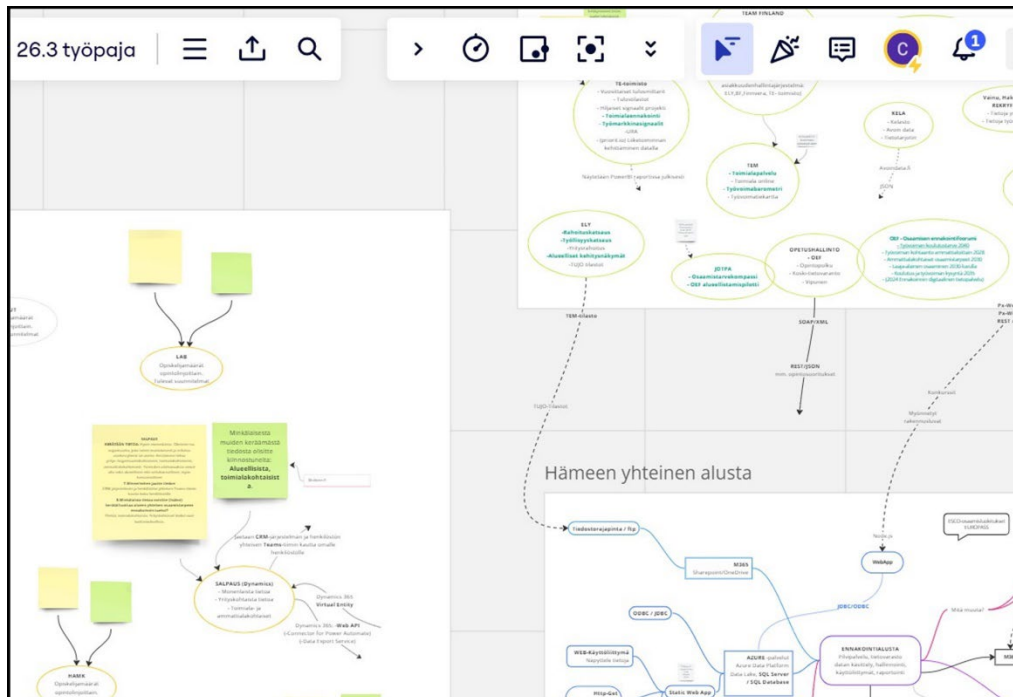
- Onko tällainen tieto jo olemassa jossain?
- Onko syy miksei tietoa ole vielä hyödynnetty?

Kuva: Kuvakaappaukset Miro-työskentelyalustan post-it-lapuista.

Työpajatyöskentelyn osallistajat jaettiin pienryhmiin, joissa Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli -hankkeen asiantuntijat vierailivat sparrailemassa osallistujia kirjoittamaan Miro-alustalle tietoa organisaatioidensa tuottamasta tiedosta ja mahdollisista tietotarpeista. Aktiivista työskentelyä siivitti sparrailu, pienryhmien yhteinen keskustelu ja taustamusiikki.

Tietoja tullaan hyödyntämään yhteisen alueellisen osaamistarpeiden ennakoinnin tietotalouden rakentamisessa ja kehittämisessä. Kehitteillä olevalle tietotaloukselle on tarkoitus koota tulevaisuuden työmarkkinoiden osaamistarpeiden ennakoinnin pohjana hyödynnettävää dataa eri tietolähteistä, jonka jälkeen yhteistyössä mukana olevien toimijoiden kesken voidaan tuottaa myös tulkintoja, johtopäätöksiä ja laadullista tietoa ennakoinnin ja tiedolla johtamisen tueksi.

Kuva: Kuvakaappaus Miro-työskentelyalustalta pienryhmätyöskentelyn aikana.

Jatkotoimet

Miro-työskentelyalustalla työskentely jatkuu juhannukseen saakka, joten työpajaan osallistuneet ja Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston jäsenet voivat täydentää Miro-työskentelyalustan osioita vapaasti ja vaikkapa koota organisaatioistaan avainhenkilöt yhteistyöskentelyyn.

Työpajan materiaalit on koottu Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkoston Howspace-alustalle, jossa työpajan osallistujat ja verkoston jäsenet voivat osallistua vapaasti keskusteluun millaista tietoa tulevaisuuden osaamistarpeista kerätään tällä hetkellä, mitä tietoa tulevista osaamistarpeista tuotetaan tällä hetkellä ja millaista tietoa tarvittaisiin tulevaisuuden työelämän osaamistarpeiden ennakoinnin tueksi.

Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli -hanke (ESR+) jatkaa Ennakoinnin tietoaalustan kehitystyötä ja alustalle koottavan merkittävän tiedon määrittelyä. Jotta tietoaalustasta saadaan mahdollisimman hyvin eri toimijoita hyödyttävä, yhteistä kehittämistä ja työskentelyä tullaan jatkamaan myös toisessa työpajassa syys-lokakuussa 2024, jossa jatkojalostetaan tämän ensimmäisen työpajan tuotoksia ja rakennetaan yhteistä näkemystä tulevaisuuden työelämän osaamistarpeiden ennakoinnin tueksi tarvittavasta tiedosta. Hanke pyrkii edistämään myös laajemmin yhteistyötä alueen toimijoiden kesken kehittämällä Hämeen alueen yhteistä osaamistarpeiden ennakoinnin visiota ja strategiaa, sekä toimintamallia yhteistyössä osaamistarvetietoa keräävien, tuottavien ja hyödyntävien aluetoimijoiden kanssa. Hanke käynnistää toukokuussa alueellisen työelämän osaamistarpeiden ennakoinnin vision ja strategian muodostustyön, johon kutsutaan mukaan laaja joukko alueen toimijoita. Ensimmäinen visio- ja strategiatyöpaja järjestetään 27.5.2024 Hämeenlinnassa. Työn tavoitteena on vuoden 2024 loppuun mennessä muodostaa Hämeen alueelle yhteinen visio ja strategia siitä, miten työelämän tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointia tullaan alueella jatkossa toteuttamaan ja mitkä ovat ennakoinnille ja siihen liittyvälle yhteistyölle asetettavat tavoitteet ja tahtotila.

Lisätietoja

Hämeen Osaamisen & Ohjauksen verkostosta:

Tea Roine, työvoimapalveluasiantuntija, jatkuvan oppimisen koordinaatio, Hämeen ELY-keskus
0 295 025 181, tea.roine@ely-keskus.fi

Kysymykset, kommentit, ideat ja toiveet ovat tervetulleita hankkeen projektipäälliköille:

Antti Rajala, projektipäällikkö, Hämeen ELY-keskus
0295 025 133, antti.rajala@ely-keskus.fi

Hämeen yhteinen osaamistarpeiden ennakoinnin toimintamalli -hanke (ESR+)